КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМУНІКАЦІЙ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри
_____ О.А. Політова
«13» травня 2026 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
(творчий авторський проєкт)
на тему:
"MAKING OF " ЯК ОСВІТНІЙ ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ КІНОВИРОБНИЦТВА
випускника першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Виконала:
студентка IV курсу, групи ВТПб-1-22-4.0д
Карпук Юлія Вікторівна
(прізвище, ім'я та по батькові)
Науковий керівник:
Заслужена артистка естрадного мистецтва України, викладач
(науковий ступінь, вчене звання)
Черкасець Маріанна Сергіївна
(прізвище, ім'я та по батькові)

Цим підписом засвідчую, що поданий захист рукопис та електронний документ є ідентичні
08.06.2026

Київ-2026

ЗМІСТ

ВСТУП 3

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ «MAKING OF» ЯК ОСВІТНЬОГО ІНСТРУМЕНТУ У КІНОВИРОБНИЦТВІ 9

1.1. Поняття та походження формату «Making of». 9

1.2. Функції та особливості «making of» у контексті кіновиробництва. 14

1.3. «Making of» як форма професійної рефлексії у кіноосвіті. 17

ВИСНОВКИ ДО І РОЗДІЛУ 24

РОЗДІЛ ІІ.АВТОРСЬКИЙ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ ТВІР 26

2.1.Написання творчої заявки авторського відеопроєкту. 26

2.2. Формування календарно-постановчого плану та кошторису для реалізації документального фільму. 29

2.3 Режисерський сценарій авторського проєкту. 31

2.4 Вибір та обгрунтування локацій зйомки та засобів художньої виразності. 33

2.5 Розробка контент стратегії у просуванні авторського відеопроєкту. 35

ВИСНОВКИ ДО ІІ РОЗДІЛУ 44

ВИСНОВКИ 46

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 48

ВСТУП

Актуальність теми творчого проєкту. У сучасному світі, де важливо вміти аналізувати інформацію та розуміти процес створення контенту, тема «Making of як освітній інструмент» набуває особливої актуальності. Більшість глядачів сприймають кінцевий продукт, не усвідомлюючи складності процесів, що відбуваються «за кадром». Це підкреслює потребу в освітніх інструментах, які б демонстрували внутрішню «кухню» кіновиробництва.

Освітня система зосереджена на теоретичних аспектах кінознавства — історії, критиці, естетиці, але не завжди дає повне уявлення про практичну сторону кіновиробництва. Саме тут «making of» стає незамінним інструментом, оскільки він поєднує пізнавальну, дослідницьку та практичну функції, створюючи новий формат для вивчення індустрії.

Актуальність проєкту полягає в тому, що він заповнює прогалину між теоретичними знаннями та практичними навичками. Цей жанр демонструє весь виробничий цикл — від розробки концепції до постпродакшну. Він не лише розкриває технічні секрети зйомок, але й показує, як творча команда співпрацює, долає неочікувані труднощі та вирішує творчі й організаційні завдання.

Замість теорії, «making of» пропонує динамічний і наочний підхід до навчання, що робить його більш захопливим і легким для сприйняття. Таким чином, проєкт не просто розвиває медіаграмотність, а й надає цінні практичні інструменти для тих, хто мріє працювати у сфері аудіовізуального мистецтва та кіновиробництва.

Стан розробки проблеми. Різні аспекти розвитку аудіовізуального мистецтва та екранних форм активно досліджуються сучасними науковцями. Питання становлення екранних мистецтв, технологічних змін у медіасфері, еволюції формату «making-of» та метакінематографічних практик розглядають D. Steinhart [10], A. A. Zamarripa [14], X. Liu, S. Shi, T. Teixeira, M. Wedel [15] та ін.

Окрему увагу трансформаціям телевізійного виробництва, моделі творчої взаємодії в продакшн-команді та розвитку аудіовізуального контенту приділяють P. James [6], L. Arcury [7], N. Ramachandran [8], G. Bertellini [4], D. McGowan [5]. Освітні та рефлексивні аспекти професійної діяльності у медіасфері досліджують F. Baker [17], M. K. Smith [18], A. Collins, J. Brown, A. Holum [19] та ін.

Мета дослідження. Метою даного творчого проєкту є дослідження та виявлення недостатньо вивчених закономірностей використання «making of» як ефективного освітнього інструменту. Це дасть змогу отримати конкретні висновки та розробити практичні рекомендації для викладачів і майбутніх кіномитців щодо застосування цих матеріалів у навчанні.

Для досягнення мети визначено такі ***завдання:***

- «Систематизувати теоретичні та методологічні основи жанру «making of»
- Проаналізувати досвід використання «making of» у світовій та українській практиці кіновиробництва.
- Обґрунтувати практичну цінність «making of» для освітнього процесу, акцентуючи на його потенціалі як інструмента навчання.
- Розробити практичні рекомендації та методичні поради щодо ефективного використання «making of» як інструменту для вивчення основ кіновиробництва.
- Розробити авторську концепцію та здійснити зйомку власного творчого проєкту в жанрі «making of».
- Здійснити комплексний аналіз реалізованого творчого проєкту для оцінки його освітнього потенціалу.

Об'єкт дослідження - Процес кіновиробництва як комплекс творчих та технологічних практик у сфері аудіовізуального мистецтва.

Предмет дослідження **-** Особливості створення та застосування «making of» у навчальному процесі як засобу пізнання структури кіновиробництва.

Методи дослідження. У ході підготовки та реалізації проєкту був використаний комплексний набір методів дослідження, що дозволило детально вивчити тему та втілити отримані знання на практиці. Теоретичний фундамент роботи базується на літературно-аналітичному методі, який дозволяє опрацьовувати фахові наукові джерела та узагальнити теоретичні напрацювання щодо природи жанру «making of». Застосування методу аналогій допомогло розмежувати спільні та відмінні риси між «making of» та іншими освітньо-документальними формами аудіовізуального мистецтва, а системно-структурний метод забезпечив можливість цільного охоплення всіх етапів кіновиробничого циклу. Важливу роль відіграли дослідження емпіричного рівня, зокрема метод включеного спостереження за роботою знімальної групи та творчий експеримент зі створенням власного «making of».

Ключовим інструментом реалізації проєкту став метод аудіовізуальної зйомки та монтажу, що дозволив наочно продемонструвати логіку виробничого процесу, тоді як на етапі теоретичного осмислення та формування концептуальних думок було залучено можливості штучного інтелекту для структурування гіпотез та обробки логічних зв'язків. На завершальному етапі було застосовано метод узагальнення та синтезу, який дозволив остаточно впорядкувати отриманий матеріал та підтвердити доцільність використання «making of» як ефективного освітнього інструменту.

Інформаційною базою для проведення дослідження кваліфікаційної (бакалаврської) роботи на тему «Making of як освітній інструмент для вивчення кіновиробництва» стали:

- Науково-теоретичні праці українських і зарубіжних авторів, присвячені аудіовізуальному мистецтву, документалістиці та жанру «making of»;

- Законодавчі та нормативні документи, що регламентують діяльність у сфері медіа й кіноіндустрії;
- Енциклопедичні та довідкові видання з історії та практики кіновиробництва;
- Матеріали первинного характеру: власні спостереження під час практики на знімальному майданчику, аналіз виробничих процесів у телевізійних і кінопродакшенах;
- Практичний досвід створення авторського «making of» проєкту, а також аудіовізуальні матеріали, що ілюструють специфіку жанру.

Творча новизна отриманих результатів полягає у комплексному дослідженні жанру «making of» як цілісного інструменту навчання кіновиробництва, із акцентом на демонстрацію всіх етапів знімального процесу. Оригінальність також визначається поєднанням теоретичного аналізу з авторським практичним експериментом — створенням власного аудіовізуального проєкту в жанрі «making of» з подальшим аналізом його освітнього потенціалу.

Практичне значення одержаних **результатів** кваліфікаційної роботи полягає в тому, що її результати, включно з розробленими рекомендаціями та методичними підходами, можуть бути безпосередньо використані в освітньому процесі.

Зокрема, створений аудіовізуальний твір та супровідні матеріали є цінною методичною базою для викладачів і тренерів. Вони дозволяють студентам, які вивчають телебачення, кіно та суміжні дисципліни, наочно побачити, як поєднати теоретичні знання з практичними навичками на всіх етапах кіновиробництва: від підготовки до зйомки та монтажу.

Особистий внесок автора. Авторка самостійно розробила концепцію та структуру дослідження, визначивши його мету, завдання та основні напрями.

Було проведено глибокий порівняльний аналіз існуючих «making of» фільмів, що дозволило виявити їхні особливості, освітній потенціал та сформувати теоретичну базу. На основі цього аналізу та дослідницьких висновків авторка самостійно написала сценарій для власного аудіовізуального твору, який слугує практичною частиною проєкту.

Фінальна реалізація проєкту також повністю є особистим внеском авторки. виконала зйомку, зафіксувавши всі ключові моменти творчого процесу. Далі, здійснила монтаж, зібравши матеріал у цілісний і логічний наратив. Таким чином, уся робота — від ідеї до кінцевого продукту — є результатом самостійної та комплексної праці.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження кваліфікаційної роботи висвітлювалися на IX Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених, аспірантів та магістрантів «Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір» (6 листопада 2025 р. у м. Києві) , також публікації тез:

1. Гордійчук І.В., Карпук Ю.В., Шкляренко І.А. Командна робота над медіапроєктами [доповідь] // Культурні та мистецькі студії XXIстоліття: науково-практичне партнерство: Круглий стіл «Медіаосвітамадіапрактика» (9 листопада 2023 р.)
2. Карпук Ю. В. Making of як освітній інструмент для вивчення кіновиробництва // Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір: IX Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених, аспірантів та магістрантів (6 листопада 2025) / НАКККіМ, Київ. С. 245-246
3. XI Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «Бібліотека, книга та медіа в сучасній культурі», 27 листопада 2025 року

Апробація аудіовізуального твору:

1. Karpuk Yulia. Фактурення акторки землею. Серіал «Мій новий берег» || TikTok, 2026. URL: https://vt.tiktok.com/ZSxAxUgQf/

2.Karpuk Yulia. Робота знімальної групи за камерою. Серіал «Мій новий берег» || TikTok, 2026. URL: https://vt.tiktok.com/ZSxAxCGt4/

3.Karpuk Yulia. Репетиція мізансцени та постановка задачі акторам. Серіал «Мій новий берег» || TikTok, 2026. URL: https://vt.tiktok.com/ZSxAxarB9/

Структура кваліфікаційної роботи зумовлена логікою та визначена послідовністю вирішення основних завдань дослідження. Текстова частина кваліфікаційної роботи складається з реферату, вступу, двох розділів, висновків, а також списку використаної літератури, яка включає 26 найменувань видань, зокрема з них 26 видань англійською мовою. Загальний обсяг тексту становить 51 сторінку. Основний зміст викладено на 47 сторінках.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ «MAKING OF» ЯК ОСВІТНЬОГО ІНСТРУМЕНТУ У КІНОВИРОБНИЦТВІ

1.1. Поняття та походження формату «Making of».

Сучасна кіноосвіта перебуває у постійному пошуку ефективних методів навчання, які б дозволили студентам не лише опанувати теоретичні знання, а й отримати глибоке розуміння практичних аспектів створення аудіовізуальних творів. Одним із таких інструментів,що поєднує освітню, інформаційну та рефлексивну функції, є формат «making of». Цей різновид метакінематографічного контенту, що розкриває закулісну сторону створення фільмів, еволюціонував від простих рекламних матеріалів до комплексного освітнього ресурсу, здатного демонструвати складні творчі та технологічні процеси кіновиробництва.

Формат «making of» займає особливе місце у сучасній аудіовізуальній культурі, виступаючи своєрідним мостом між творчим процесом і глядацьким сприйняттям готового кінопродукту. Для розуміння освітнього потенціалу цього формату необхідно насамперед визначити його сутність та простежити історичну траєкторію розвитку.

У найширшому розумінні «making of» (від англійського «the making of» – створення чогось, процес виробництва) – це документальний або напівдокументальний матеріал, що розкриває процес створення художнього твору, зокрема кінофільму, телесеріалу чи іншого медіапродукту. У кіноіндустрії такі матеріали також відомі як закулісний контент або «behind-the-scenes», і часто створюються як частина електронного прес-кіту для промоції фільму. Закулісні матеріали функціонують на перетині документального кіно, рекламного контенту та освітніх ресурсів, що підкреслює багатофункціональність формату та його здатність одночасно інформувати та навчати.

Історія формату «making of» тісно пов'язана з еволюцією кіноіндустрії та змінами у взаємодії між творцями та аудиторією. Точні витоки «making of»

важко зафіксувати: попередні «featurette» або репортажі про зйомки з'являлися вже в середині XX століття, однак систематизовані закулісні документальні матеріали масово почали з'являтися лише з 1960-х років, коли інтерес до авторського кіно й образу режисера як художника зростав.

Справжній розвиток формату набрав обертів у 1970–1980-х роках. Прикладом такого глибокого «making of» є документальний фільм Hearts of Darkness: A Filmmaker's Apocalypse (1991), режисерами якого Факс Бахр і Джордж Хікенлупер [1].

У цьому документальному фільмі детально розповідається про численні проблеми під час зйомок Апокаліпсису сьогодні — від несприятливих погодних умов до серцевого нападу Мартіна Шина [2] .Також, у ньому показані творчі, психологічні та організаційні виклики, а не лише технічні аспекти. За нього фільм отримав дві премії Emmy у 1992 році: за режисуру та монтаж [3].

Революційним моментом у розвитку формату стала поява домашніх відеоносіїв, а пізніше — DVD. Формат DVD, що здобув популярність у 1990-ті роки, надав можливість включати в релізи закулісні матеріали, коментарі режисерів, акторів та інші бонуси. Це значно збільшило навчальну й промоційну цінність «making of» [4].

До появи DVD формат коментарів і закулісних матеріалів фактично починався ще на LaserDisc — наприклад, у виданні Criterion з «King Kong» 1933 року був аудіокоментар, а пізніше з'явилися коментарі режисера (наприклад, Майкла Пауела для The Life and Death of Colonel Blimp) та лекційні «making-of» матеріали [5].

Цифрова революція початку XXI століття кардинально трансформувала природу та доступність «making of». Платформи відеохостингу, зокрема YouTube (запущений у 2005 році), соціальні мережі та стримінгові сервіси відкрили нові канали розповсюдження закулісного[6]. Це дозволило не лише

студіям, а й незалежним режисерам, акторам і навіть фанатам створювати й поширювати закулісні матеріали, що раніше були недоступні широкому колу.

Стрімінг значно ускладнив поширення «making of» матеріалів: у цифрову еру рідше додають режисерські коментарі, інтерв'ю, видалені сцени й інші бонуси, які раніше були невід'ємною частиною DVD чи Blu-ray [7].

Водночас, на стримінгу зростає попит на преміум-фізичні видання — boutique Blu-ray-лейбли (наприклад, Arrow чи Second Sight) переживають «ренесанс» через зацікавленість колекціонерів, які цінують дотиковий досвід, якість відновлення, ретельно підібрані релізи й ексклюзивні [8].

Розглядаючи термінологічні нюанси, слід звернути увагу, що в україномовному дискурсі немає одного чіткого відповідника для «making-of». У джерелі Context Reverso цей термін перекладають по-різному: наприклад, «відео про закулісся» чи «відео про виробництво фільму» [9].Тому в різних контекстах можуть вживатися варіанти на кшталт «закулісся зйомок», «процес створення» або «про виробництво», але жоден із них не відображає весь спектр значення. У цьому дослідженні доцільно зберігати оригінальний термін «making-of», адже він є загальновизнаним у міжнародному професійному середовищі.

Аналізуючи структурні характеристики формату, можна виділити кілька основних типів «making of». Короткі промо-ролики (наприклад, featurettes) тривалістю від кількох до ~10 хвилин зазвичай фокусуються на видовищних моментах виробництва та виконують переважно маркетингову функцію. Такі матеріали часто поширюються через телебачення або як частина прес-кітів.

Для наочності поділу формату «making of» за тривалістю та функціями доцільно представити їх у вигляді таблиці 1.1. Це дозволяє легко порівняти різні варіанти та зрозуміти їх освітній, інформаційний і промоційний потенціал.

Таблиця 1.1.

Поділу формату «making of» за тривалістю та функціями

Тип «making of»	**Тривалість**	**Основна функція**	**Приклади/ Особливості**
Короткі featurettes	5–10 хв	Маркетинг/ промоція	Показ видовищних моментів виробництва, часто частина прес-кіту, телебачення
Featurettes середньої тривалості	20–45 хв	Освітньо-інформаційна	Дає більш об’ємний огляд виробничого процесу, включається в DVD/Blu-ray як «Special Features»
Повноформатні документальні стрічки	60 хв	Освітня та художня цінність	Глибоке занурення в творчий процес, може мати самостійну художню цінність, наприклад, Hearts of Darkness: A Filmmaker’s Apocalypse

Таблиця 1.1. демонструє еволюцію та різноманітність формату «making of», від коротких промо-роликів до повноформатних документальних стрічок. Вона наочно ілюструє, як цей формат поєднує освітню, інформаційну та промоційну функції, забезпечуючи глибше розуміння кіновиробництва для студентів та глядачів.

Аналіз структурних характеристик формату «making of» виявляє декілька його варіантів, заснованих на тривалості та функції. Перший — це короткі «featurettes» (промоційні ролики), які часто тривають лише кілька хвилин, іноді до 5–10 хвилин, і виконують переважно маркетингову або рекламну роль. Цей тип за своїм призначенням дуже близький до ранніх телевізійних промо-фрагментів, які показували закадрові моменти [10].

Інший варіант — «featurettes» середньої тривалості. За визначенням Stage 32, «featurette» — це міні–документальний фільм або behind-the-scenes матеріал тривалістю приблизно 20–45 хвилин (коротший за повноцінний художній фільм, але довший за короткий) [11]. Ці середньоформатні документальні відео можуть давати більш об’ємний огляд виробничого процесу — від зйомок до постпродакшну — і часто включаються до домашніх видань, наприклад на DVD або Blu-ray, як частина «Special Features». Наприклад, на Blu-ray та DVD-релізах можна знайти як короткі featurettes, так і довші документальні сюжети [12].

Третій тип — повноформатні документальні стрічки, які працюють як окремі «making of» і тривають понад годину. Такі фільми дають глибше занурення в творчий процес і можуть мати самостійну художню або освітню цінність. Наприклад, у списку найкращих спеціальних фічерів (special features) згадується документальний фільм Hearts of Darkness: A Filmmaker’s Apocalypse, який є самостійною роботою і часто включається в видання з фільмом [13].

Таким чином, можемо зробити висновок, що формат «Making of» розкриває закулісний процес створення фільмів, поєднуючи освітню,

інформаційну та промоційну функції. Він еволюціонував від коротких рекламних матеріалів до повноцінних документальних стрічок, даючи змогу глядачам і студентам глибше зрозуміти творчий та технічний процес кіновиробництва.

1.2. Функції та особливості «making of» у контексті кіновиробництва.

Багатофункціональність формату «making of» справді робить його унікальним явищем на стику кіновиробництва, маркетингу, медіаосвіти й кінознавства. Згідно з дослідженнями Андраде-Замарріпи, «making of» можна розглядати як форму мета кінематографії — коли фільм показує процес створення іншого фільму [14].Для розуміння освітнього потенціалу такого формату потрібно глибше проаналізувати його функції в контексті сучасної кіноіндустрії.

Першою й найбільш очевидною функцією «making of» (у статті це позначено як «clips» — короткі промоційні відеофрагменти, відібрані з трейлерів та основного контенту) є їхня маркетингова роль. Такі відеоматеріали виступають інструментом залучення аудиторії, формуючи очікування та емоційний інтерес до продукту. Згідно з результатами дослідження, представленого у статті, короткі відеокліпи можуть бути ефективними у впливі на намір глядачів переглянути фільм, оскільки оптимізовані фрагменти викликають сильніші емоційні реакції та підвищують зацікавленість [15].Це узгоджується з традиційними маркетинговими практиками кінопродюсерів, які інтегрують відеоматеріали різного формату у мультимедійні промокампанії для підвищення залучення та розширення охоплення аудиторії.

Однак маркетинг — це не все. Існує інформаційна, або архівна функція: making of документують виробничий процес, зберігаючи важливу культурно-історичну інформацію. З точки зору Андраде-Замарріпи, такі матеріали — це

не просто реклама, а «метакінематографічна практика», яка фіксує взаємодію творців, виробничі методи та творчий дискурс [14].

Ще одна ключова функція — дидактична (освітня). За словами Андраде-Замарріпи, «making of» може сприяти самонавчанню глядачів («self-learning»), розвивати їхнє розуміння кіновиробництва та процесів, які зазвичай приховані [14].Формат демонструє, як працюють режисери, оператори, художники, звукорежисери тощо — показує співпрацю департаментів та пояснює, як їхні рішення взаємодіють між собою.

Крім того, «making of» виконує критичну (аналітичну) функцію. Глядач отримує можливість побачити, як приймалися творчі рішення, які альтернативні сцени або підходи були відкинуті. Це підсилює розуміння фільму як не просто кінцевого продукту, а як результату серії виборів. Андраде-Замарріпа підкреслює, що «making of» одночасно є «промоційним об’єктом фільму» та інструментом розширення кінолюбства й критичного мислення [14].

Також варто виділити рефлексивну функцію: у «making of» творці (режисери, актори, члени знімальної групи) можуть рефлексувати над своїм процесом — висловлювати сомніви, аналізувати свою практику. Це робить «making of» формою метамовного дискурсу: кіно «говорить» про себе саме. Як зазначено в теорії метакіно, такий підхід дозволяє показувати кінематограф у дзеркалі, формуючи глибше розуміння його природи [16].

Через закулісні процеси створення фільмів (в оригіналі — «the making of movies», або «how the film got onto the screen») глядачі можуть глибше усвідомити, що кіно — це результат спільної праці багатьох професіоналів: режисерів, художників-постановників, операторів, художників по реквізиту тощо [17]. Цей підхід сприяє медіаграмотності, адже дозволяє побачити, що фільм — не «магічне народження», а продукт складної індустрії, яка поєднує мистецтво, технології, науку й ремесло, що і формує соціо-культурну функцію.

Формат «making of» виконує широкий спектр функцій у кіновиробництві та пов'язаних сферах. Щоб систематизувати їх та підкреслити їхній взаємозв'язок, нижче подано узагальнену таблицю 1.2., яка відображає ключові ролі цього формату за результатами опрацьованого матеріалу.

Таблиця 1.2.

Підсумовуюча таблиця функцій «making of»

Функція	**Сутність функції**	**Що забезпечує / приклад впливу**
Маркетингова	Використання «making of» як промоційних відеокліпів для підвищення інтересу до фільму	Формує очікування, підвищує емоційний залучення, зміцнює промокампанію
Інформаційна/ Архівна	Документує виробничий процес, фіксує творчий дискурс та методи роботи	Створює історичний запис, цінний для кінознавства й культурної спадщини
Освітня / Дидактична	Пояснює виробничі етапи, розкриває роботу департаментів, сприяє самонавчанню глядачів	Поглиблює розуміння кіновиробництва, розвиває медіаграмотність

Продовження табл 1.2

Функція	**Сутність функції**	**Що забезпечує / приклад впливу**
Критична / Аналітична	Доступ до творчих рішень, альтернативних версій сцен, аналіз прийнятих виборів	Розвиває критичне мислення, допомагає зрозуміти фільм як результат творчих рішень
Рефлексивна	Творці осмислюють власну роботу, коментують процес, демонструють переживання та мотивації	Створює метакінематографічний дискурс, де кіно осмислює саме себе
Соціокультурна	Показує спільну працю професіоналів і складність індустрії	Підсилює культурну обізнаність

Таким чином, формат «making of» виходить далеко за межі допоміжного матеріалу. Він виявляється багатовимірним інструментом, що дозволяє одночасно просувати фільм, зберігати знання про його створення, навчати глядача, сприяти критичному аналізу та формувати ширший соціокультурний контекст. Усі ці функції підкреслюють значення «making of» як важливого елементу сучасного кіновиробництва.

1.3. «Making of» як форма професійної рефлексії у кіноосвіті.

Професійна рефлексія є критично важливою складовою будь-якої освітньої практики, особливо у творчих сферах, де процес навчання не зводиться до засвоєння готових алгоритмів, а передбачає формування здатності до критичного осмислення власної діяльності, аналізу помилок та усвідомленого вибору творчих рішень. Формат «making of» у цьому контексті

виступає унікальним інструментом, що поєднує документування практики з її осмисленням, створюючи простір для індивідуальної та колективної рефлексії.

Дональд Шон у своїй праці «The Reflective Practitioner» (1983) поставив у центр практичного знання поняття рефлексії. Він розрізняє reflection in action (рефлексію «в дії»), коли фахівець формулює нові розуміння «на ходу», реагуючи на несподівані ситуації, та reflection on action (рефлексію «про дію»), яка відбувається вже після події — через обговорення, аналіз і переосмислення власних дій. Шон стверджував, що професійна майстерність не зводиться лише до накопичення теоретичних знань — вона формується через здатність критично осмислювати досвід, використовувати власний «репертуар» образів, метафор і теорій [18]. Його підхід став визначальним у сфері професійної освіти й активно застосовується у галузях, де важливим є індивідуальний досвід, зокрема в кіноосвіті.

Можемо стверджувати, що концепція Дональда Шона показує, що професійна компетентність формується не лише через знання, а передусім через здатність рефлексивно аналізувати власний досвід. Рефлексія «в дії» та «про дію» допомагає фахівцям адаптуватися до нових ситуацій і постійно вдосконалювати свою практику.

Застосовуючи концепцію Шона до формату «making of», можна побачити, що закулісні матеріали створюють можливість для рефлексії про дію у кіновиробництві. Коли режисери, оператори, художники та інші члени команди аналізують власний творчий процес у інтерв'ю або коментарях, вони здійснюють саме таку рефлексію. Такі матеріали сприяють усвідомленню прийнятих рішень та інтерпретації професійного досвіду, що відповідає ідеї «reflection-on-action» у Шона.

Систематизуємо ключові аспекти використання формату «making of» як інструменту професійної рефлексії у кіноосвіті за допомогою Таблиці 1.3., що відображатиме, як закулісні матеріали дозволяють студентам і фахівцям

аналізувати власний досвід, засвоювати експертні стратегії та розвивати критичне і творчо-рефлексивне мислення.

Таблиця 1.3.

Функції та аспекти рефлексії через формат «Making of» у кіноосвіті

Аспект / Фокус	**Зміст**	**Приклади / Пояснення**
Типи рефлексії	Reflection in action (в дії), Reflection on action (про дію)	«Making of» дозволяє аналізувати творчі рішення після подій та під час роботи
Когнітивне учнівство	Моделювання стратегії мислення експерта для учнів	Студенти спостерігають, як професіонали приймають рішення під час зйомок
Неявні знання (Tacit knowledge)	Виявлення інтуїтивних рішень, які складно висловити словами	Вибір композиції кадру, монтажні рішення
Етична рефлексія	Усвідомлення впливу рішень на учасників та контент	Прийняття рішень у документальному кіно щодо репрезентації та змісту
Соціально-критична рефлексія	Аналіз ширшого контексту індустрії, влади та нерівності	Розгляд структурної нерівності, репрезентації у кіновиробництві
Розвиток професійних навичок	Інтеграція рефлексії з практикою	Виконання рефлексивних звітів, аналіз технічних та художніх рішень
Інтеграція цифрових технологій	Використання відео, монтажу, VR-середовищ	Створення «making of» за допомогою сучасних технологій
Портфоліо-підхід	Використання «making of» як елементу навчального портфоліо	Показує навчальні досягнення та рефлексивний розвиток

Як видно з Таблиці 1.3, «making of» виконує багатофункціональну роль: він підтримує різні рівні рефлексії — технічну, естетичну, етичну та соціально-критичну, інтегрується в освітні моделі (Колб, портфоліо-підхід) та активно використовує сучасні цифрові технології. Це робить його потужним засобом розвитку професійної компетентності та медіаграмотності студентів кіноосвіти.

Для студентів аудіовізуального мистецтва перегляд і аналіз «making of» дозволяє засвоювати не лише технічні рішення, а й мислення досвідчених кінематографістів. Це відповідає моделі когнітивного учнівства (Collins, Brown, Newman, 1989), у якій експерт демонструє свої стратегії мислення, роблячи їх видимими для учнів, а наставник підтримує їхнє навчання через моделювання, коучинг та поступове надання [19].

Важливим аспектом рефлексивного потенціалу «making of» є здатність робити видимими імпліцитні знання професіоналів. Філософ Майкл Полані у книзі «The Tacit Dimension» (1966) пояснював, що люди «знають більше, ніж можуть висловити словами» [20].У кінематографі це стосується інтуїтивних рішень, наприклад, щодо композиції кадру чи темпоритму монтажу. Коли професіонали намагаються пояснити ці інтуїтивні рішення у «making of», вони здійснюють експлікацію неявного знання.

У творчих професіях значну частину навчання становить рефлексія над досвідом. Формат «making of» створює структуровану можливість для такої рефлексії, оскільки робить процес кіновиробництва видимим, обговорюваним і придатним для аналізу [21].Це узгоджується з дослідженнями у сфері мистецької педагогіки, де практика та рефлексія вважаються взаємодоповнюючими компонентами професійного розвитку.

У творчих професіях велика частина навчання відбувається через рефлексію над досвідом. Наприклад, у освітній практиці кіновиробництва студенти, працюючи над «making of» або проектами, виконують глибокі

рефлексивні звіти, в яких аналізують як технічні рішення (вибір оптики, монтаж тощо), так і художні концепції та соціальну відповідальність своєї роботи [21].

Етична рефлексія в документальному кіно також дуже важлива — дослідники підкреслюють, що прийняття рішень під час створення фільму (наприклад, вибір матеріалу, як інтерпретувати учасників, зміст сцени) є глибоко рефлексивним процесом [22].

Крім того, ці практики дозволяють студентам критично осмислювати ширший соціальний контекст індустрії — питання влади, репрезентації та структурної нерівності можуть ставати предметом соціально-критичної рефлексії в їхній творчій роботі [23].

Таке розрізнення типів рефлексії є узгодженим із сучасними дослідженнями професійної освіти та мистецької педагогіки.

Важливим аспектом використання «making of» є розвиток рефлексивних навичок студентів. Девід Колб у книзі «Experiential Learning» (1984) запропонував модель навчального циклу, що включає досвід, рефлексію, концептуалізацію та експериментування[24]. Використання «making of» добре вписується у модель Колба як інструмент для рефлексивного спостереження та аналізу.

Використання «making of» у кіноосвіті особливо актуальне у контексті сучасних цифрових технологій — доступних засобів відеозапису, монтажу та VR-середовищ [25].

Водночас при використанні формату «making of» у кіноосвіті слід враховувати низку обмежень (Рис. 1.1).

Рис. 1.1. Обмеження та умови ефективного використання «Making of» у кіноосвіті

По-перше, існує ризик надмірної рефлексії, коли зосередженість на аналізі процесу може відволікати від практичної роботи. По-друге, слід пам'ятати, що «making of» є сконструйованим медійним текстом, створеним з певною метою, тому він не завжди відображає процес об'єктивно. Це підкреслює необхідність критичного аналізу таких матеріалів, щоб студенти могли відокремлювати фактичні процеси від художніх чи маркетингових прийомів. Нарешті, ефективне використання «making of» передбачає поєднання рефлексії з практичною діяльністю, адже лише інтеграція аналізу з власним досвідом дозволяє сформувати професійні навички та глибоке розуміння кіновиробництва.

Перспективним напрямом є інтеграція «making of» у портфоліо-підхід. Цей підхід відповідає сучасним європейським освітнім моделям, де портфоліо розглядається як інструмент розвитку рефлексії та демонстрації навчальних[26]. Можемо зробити висновок, що інтеграція «making of» у портфоліо-підхід є перспективним методом, який поєднує практичну діяльність і рефлексію, відповідаючи сучасним європейським освітнім моделям.

Таким чином, можемо стверджувати, що формат «making of» у кіноосвіті виступає потужним інструментом професійної рефлексії, поєднуючи документування практики з її осмисленням. Він дозволяє студентам і фахівцям аналізувати власний досвід, усвідомлювати прийняті рішення та розвивати критичне і творчо-рефлексивне мислення. Використання закулісних матеріалів сприяє засвоєнню технічних і художніх рішень, моделюванню стратегій експертів, а також робить видимими неявні знання професіоналів. Формат підтримує різні рівні рефлексії — технічну, естетичну, етичну та соціально-критичну — і добре інтегрується в освітні моделі, зокрема через навчальні цикли (Колб) та портфоліо-підходи. У поєднанні з сучасними цифровими технологіями «making of» стає ефективним засобом розвитку професійної компетентності, медіаграмотності та глибшого розуміння кінопроцесів.

ВИСНОВКИ ДО І РОЗДІЛУ

У першому розділі було проаналізовано теоретичні засади використання «making of» як освітнього інструменту у кіновиробництві, що дозволило виявити його сутність, функції та рефлексивний потенціал у контексті сучасної кіноосвіти.

Встановлено, що формат «making of» є документальним або напівдокументальним матеріалом, який розкриває закулісний процес створення аудіовізуальних творів. Його історична еволюція демонструє трансформацію від простих промоційних матеріалів середини XX століття до комплексних освітніх ресурсів сучасності. Ключовими етапами цього розвитку стали поява повноформатних документальних стрічок у 1970–1980-х роках, революціонізація формату через домашні відеоносії та DVD у 1990-х, а також цифрова трансформація початку XXI століття, яка відкрила нові можливості для створення та розповсюдження закулісного контенту через платформи відеохостингу та стримінгові сервіси.

Структурний аналіз виявив три основні типи «making of» за тривалістю та функціональним призначенням: короткі промо-ролики (5–10 хвилин) з переважно маркетинговою функцією, середньоформатні featurettes (20–45 хвилин) освітньо-інформаційного характеру та повноформатні документальні стрічки (понад 60 хвилин) з високою освітньою та художньою цінністю.

Дослідження багатофункціональності формату дозволило систематизувати шість ключових функцій «making of»: маркетингову (формування очікувань та емоційного залучення аудиторії), інформаційно-архівну (документування виробничого процесу та збереження культурно-історичної інформації), освітньо-дидактичну (пояснення виробничих етапів і розвиток медіаграмотності), критично-аналітичну (доступ до творчих рішень і розвиток критичного мислення), рефлексивну (осмислення творцями власної роботи) та соціокультурну (формування реалістичного уявлення про кінематограф як колективну індустрію).

Особливу увагу приділено рефлексивному потенціалу «making of» у кіноосвіті. На основі концепції рефлексивної практики Дональда Шона обґрунтовано, що закулісні матеріали створюють можливість для професійної рефлексії «про дію» (reflection-on-action), коли творці аналізують власний процес після його завершення. Формат виступає інструментом когнітивного учнівства, дозволяючи студентам спостерігати стратегії мислення експертів, засвоювати не лише технічні рішення, а й імпліцитні знання професіоналів.

Доведено, що «making of» підтримує різні рівні рефлексії: технічну (аналіз виробничих процесів), естетичну (осмислення художніх рішень), етичну (усвідомлення впливу рішень на учасників та контент) та соціально-критичну (аналіз ширшого контексту індустрії, питань влади та репрезентації). Це робить формат потужним засобом розвитку професійної компетентності, який добре інтегрується в освітні моделі, зокрема цикл експеринційного навчання Девіда Колба та портфоліо-підхід.

Водночас виявлено низку обмежень використання «making of» у кіноосвіті: ризик надмірної рефлексії на шкоду практичній діяльності, сконструйованість таких матеріалів як медійних текстів із певною метою, необхідність критичного аналізу для відокремлення фактичних процесів від маркетингових прийомів. Ефективність формату залежить від поєднання рефлексії з практичною діяльністю та інтеграції сучасних цифрових технологій.

Таким чином, теоретичний аналіз підтверджує, що «making of» є багатовимірним освітнім інструментом, який виходить далеко за межі допоміжного матеріалу. Він поєднує документування практики з її осмисленням, створюючи унікальний простір для індивідуальної та колективної рефлексії, що є критично важливим для формування професійної ідентичності майбутніх кінематографістів і розвитку їхнього критичного та творчого мислення.

РОЗДІЛ ІІ.АВТОРСЬКИЙ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ ТВІР

2.1.Написання творчої заявки авторського відеопроєкту.

У сучасному аудіовізуальному просторі особливу цінність набувають формати, які не лише демонструють кінцевий продукт, а й відкривають процес його створення. Формат «making of» є важливим інструментом пізнання кіновиробництва, адже дозволяє глядачеві зазирнути за лаштунки знімального процесу та зрозуміти механіку створення екранного твору. Такий підхід не лише задовольняє інтерес аудиторії, але й виконує освітню функцію, формуючи уявлення про професії в кіноіндустрії та специфіку роботи знімальної групи.

Ідея проєкту полягає у створенні короткометражного документального відео у форматі «making of», що висвітлює процес зйомки серіалу «Мій новий берег». Основна увага зосереджена не на сюжеті серіалу, а на людях і процесах, які стоять за його створенням.

Проєкт орієнтований на широку аудиторію, зокрема студентів творчих спеціальностей, молодих кінематографістів та глядачів, які цікавляться процесом створення кіно- та телевізійного контенту. Він має не лише розважальний, а й пізнавальний характер, адже демонструє реальні умови знімального процесу, руйнуючи романтизовані уявлення про кіно як виключно «магічний процес».

Задум передбачає поєднання динамічного відеоряду, закадрового тексту, стендапів ведучої та інтерв’ю з членами знімальної групи. Така структура дозволяє створити цілісне уявлення про кіновиробництво як складний, багаторівневий процес, у якому кожен учасник відіграє важливу роль.

Таким чином, даний аудіовізуальний продукт є прикладом освітнього контенту, що поєднує документальність, публіцистичність та елементи популяризації кіномистецтва. Він може бути використаний як навчальний

матеріал або як частина ширшого медіапроєкту, присвяченого дослідженню професій кіноіндустрії.

Творча заявка проєкту:

Назва відеороботи: «Мій новий берег: кіно поза кадром».

Вид: документальний аудіовізуальний твір.

Жанр: making-of; документальний; публіцистичний з елементами інтерв'ю.

Тематика: Процес кіновиробництва «зсередини».

Мета: продемонструвати глядачеві реальний процес створення аудіовізуального продукту, розкрити специфіку роботи різних департаментів знімальної групи та показати колективний характер кіновиробництва.

Ідея: Показати, що кіно — це не лише натхнення, а й чіткий технологічний процес, де кожен учасник є незамінним гвинтиком єдиного механізму. Довести, що вивчення «залаштунків» допомагає краще зрозуміти мову кіно.

Хронометраж: 6 хвилин 22 секунди

Структура:

- Блок 1: вступ, знайомство з майданчиком, підготовчий процес
- Блок 2: робота гримерів і костюмерів, створення образів
- Блок 3: художнє оформлення кадру, світло, реквізит
- Блок 4: знімальний процес, робота режисера та акторів
- Блок 5: завершення зміни, підсумковий стендап

Стислий опис референсів візуалу для ведучої: Костюм ведучої виконаний у стилі casual, що відповідає формату репортажної та бекстейдж-зйомки. Він включає об'ємну куртку темного кольору та світлий худі, що створює стриманий контраст і підкреслює невимушеність образу. Грим мінімалістичний, максимально наближений до природного, без яскраво виражених акцентів, що забезпечує ефект автентичності та підсилює довіру до ведучої як до учасника подій.

Як елемент реквізиту використовується рація, що підкреслює включеність ведучої у знімальний процес та створює відчуття робочої атмосфери.

Стиль та візуальне рішення екранного простору: Візуальне рішення екранного простору проєкту сформоване на основі документальної естетики та бекстейдж-формату, що передбачає відтворення реального процесу кіновиробництва без надмірної постановочності. Основною метою є створення ефекту присутності глядача у середовищі знімального майданчика. Стилістика відео характеризується використанням природного або наближеного до природного освітлення, стриманої кольорової гами та м'якої кольорокорекції. Візуальний простір організований таким чином, щоб у кадрі поєднувалися як герої інтерв'ю, так і елементи середовища (знімальне обладнання, локація, робочий процес), що підсилює документальний характер зображення.

Монтажне рішення базується на чергуванні синхронів із бекстейдж-відеорядом, що забезпечує динаміку та логічну послідовність викладу матеріалу. Значна увага приділяється деталям знімального процесу, які формують цілісне уявлення про створення аудіовізуального продукту.

Естетично проєкт орієнтується на сучасні бекстейдж-відео та документальні матеріали про кіновиробництво, представлені на цифрових платформах, де поєднуються інтерв'ю, жива камера та закулісний процес. Використані референси демонструють подібний підхід до побудови кадру, організації простору та створення атмосфери присутності, що було враховано при розробці візуальної концепції даного проєкту.

Технічне оснащення: камера для відеозйомки, петличний мікрофон для забезпечення якісного запису звуку, смартфон як допоміжний пристрій для фіксації додаткових матеріалів, павербанк для забезпечення безперервної роботи техніки, а також програму для відеомонтажу Sony Vegas Pro, за допомогою якої буде здійснено обробку та фінальний монтаж відзнятого матеріалу.

Реквізит: технічний інвентар знімальної групи.

Аудиторія: студенти творчих спеціальностей, молоді спеціалісти у сфері кіно та медіа, глядачі віком 16–35 років, які цікавляться кіновиробництвом

Канали розповсюдження: YouTube, соціальні мережі (Instagram, TikTok).

2.2. Формування календарно-постановчого плану та кошторису для реалізації документального фільму.

Таблиця 2.1

Період	Тривалість	Етап роботи	Зміст роботи
Підготовчий період	23.03.26-31.03.26	Розробка концепції	Формування ідеї проєкту, постановка мети та завдань
	01.04.26-12.04.26	Сценарна розробка	Написання сценарного плану, структурування відео за блоками
	13.04.26-17.04.26	Організаційна підготовка	Узгодження зйомок із адміністрацією майданчика, отримання дозволів
	18.04.26-19.04.26	Підготовка інтерв'ю	Розробка переліку запитань для учасників знімального процесу
	20.04.26-26.04.26	Технічна підготовка	Підбір і перевірка обладнання, домовленість з людьми
Знімальний період	28.04.26	Виробничий процес	Зйомка стендапів ведучої, бекстейдж-процесів, інтерв'ю з учасниками, атмосферних кадрів та роботи знімальної групи відповідно до сценарного плану

Продовження таблиці 2.1

Період	Тривалість	Етап роботи	Зміст роботи
ПОСТПРОДАКШН	29.04.26-03.05.26	Логінг матеріалу	Перегляд та відбір відзнятого матеріалу, систематизація файлів
	04.05.26-10.05.26	Чорновий монтаж	Формування структури відео, попередній монтаж відповідно до сценарію
	11.05.26-13.05.26	Чистовий монтаж	Уточнення монтажних склейок, робота з ритмом і драматургією
	15.05.26	Озвучення	Запис та інтеграція закадрового тексту
	16.05.26	Звукова обробка	Очищення звуку, балансування рівнів, робота з лайфами
	14.05.26-16.05.26	Кольорокорекція	Вирівнювання кольору, стилізація відеоряду
	17.05.26	Фіналізація	Експорт фінальної версії, технічна перевірка

Таблиця 2.2

Категорія витрат	**Позиція**	**Опис/кількість**	**Вартість**	**Примітки**
1.Pre-production	Сценарій та розробка	Авторська концепція	0 грн	Мій внесок
	Локації	Знімальний майданчик серіалу	0 грн	Домовленість з виробництвом
2.Production	Операторська робота	1 зміна	5000 грн	Найманий спеціаліст
	Оренда техніки	Камера, оптика, петлі	3000 грн	Зовнішня оренда
	Ведуча	Робота в кадрі	0 грн	Я виконую
3.Post production	Монтаж	Чорновий монтаж	1000 грн	Найманий спеціаліст
	Корекція кольору	Стилізація	500 грн	Найманий спеціаліст
	Робота зі звуком	Озвучення, чистка інтерв’ю	500 грн	Мій голос
4.Інші витрати	Транспорт/харчування	Логістика	1500 грн	
Загальна сума 11500 грн				

2.3 Режисерський сценарій авторського проєкту.

Таблиця 2.3

Хронометраж	**План**	**Відео(зміст кадру)**	**Дія**	**Примітки**
00:00-00:23	CU ведуча	Вежуча в кадрі	Стендап	Чистий звук(петличка)
00:23-01:19	Різні(CU ,MS,LS)	Бекстейдж	Перебивки: процес підготовки зйомки	Музика
01:19-02:07	CU акторка	Акторка дає інтервю	Синхрон: про персонажа Галину	Перебивки на відповідях. Титрування
02:07-02:29	CU деталей	Крупні плани		Інтершум
02:29-02:52	MS гример	Інтервю з гримером	Синхрон про роботу	Перебивки на відповідях. Титрування
02:52-03:23	MS костюмер	Інтервю з костюмером	Синхрон про створення образу	Перебивки на відповідях. Титрування
03:23-03:29	MS гример	Інтервю	Синхрон про емоційну роботу з акторами	Чистий звук(петличка)
03:39-04:02	LS	Загальні плани знімального процесу	Перебивки	Інтершум + музика

Продовження таблиці 2.3

04:02-04:57	MS актор	Інтервю з актором	Синхрон про персонажа Андрія	Перебивки на відповідях. Титрування
04:57 - 05:20	MS	Взаємодія команди	Перебивки: репетиції,підготовка сцен	Інтершум
05:20-05:37	MS ведуча	Ведуча в кадрі	Стендап	Чистий звук (петличка)
05:37 – 05:57	CU	Робочі моменти	Завершальні кадри	
05:57 – 06:22	MS ведуча	Фінальний кадр ведучої	Стендап завершення. Титри фінальні	Чистий звук (петличка)

2.4 Вибір та обгрунтування локацій зйомки та засобів художньої виразності.

Вибір локацій для реалізації творчого замислу зумовлений специфікою жанру «making-of», де головним об’єктом дослідження є саме середовище створення аудіовізуального продукту. Основною локацією проєкту обрано діючий знімальний майданчик серіалу «Мій новий берег», що дозволяє досягти максимального рівня автентичності та занурити глядача в реальні робочі умови кіновиробництва.

Центральним простором зйомки виступає безпосередньо знімальний майданчик (зона плейбека та ігровий простір). Вибір цієї локації є стратегічним, оскільки саме тут перетинаються всі вектори творчих зусиль

групи. Зйомка в цій зоні дозволяє зафіксувати ключові моменти: взаємодію режисера з акторами, роботу операторського департаменту та технічну підготовку кадру. Це створює необхідний ефект присутності, перетворюючи глядача з пасивного спостерігача на свідка «народження» кіно.

Додатковими, але не менш важливими локаціями, є технічна зона (місце стоянки каравану). Вибір цих об'єктів обґрунтований прагненням демістифікувати професію. Якщо знімальний майданчик — це зона результату, то караван — це зона підготовки. Використання цієї локації, допомагає створити атмосферу довіри під час інтерв'ю та підкреслити інтимність процесу перевтілення актора в персонажа.

Окрему роль відіграє екстер'єр на фоні розвантаження техніки. Ця локація символізує початок виробничого циклу. Вона обрана для підкреслення масштабності та індустріального характеру кіновиробництва, де тонни обладнання та злагоджена логістика є фундаментом для створення художнього образу. Таким чином, сукупність обраних локацій забезпечує цілісну візуальну розповідь: від технічного хаосу підготовки до стерильної тиші під час дублю, що повністю відповідає освітній меті проєкту — показати кіновиробництво як багатошаровий та структурований технологічний процес.

Засоби художньої виразності у даному відеопроєкті спрямовані на поєднання документальної достовірності з динамічною подачею матеріалу, що відповідає сучасним тенденціям аудіовізуального контенту.

Операторська робота.

Використання ручної камери та мобільної зйомки забезпечує ефект присутності та залучення глядача до процесу. Камера виступає як «спостерігач», що слідує за подіями, фіксуючи їх у реальному часі. Поєднання різних планів (загальних, середніх і крупних) дозволяє передати як масштаб знімального процесу, так і деталі роботи окремих фахівців. Особливу роль відіграють макроплани (грим, костюми, техніка), які

акцентують увагу на деталях і підкреслюють складність виробничого процесу.

Освітлення.

Основним джерелом світла є природне та робоче освітлення знімального майданчика. Такий підхід зберігає реалістичність зображення. Контраст між технічним світлом майданчика та більш контрольованим освітленням інтерв'ю створює візуальне розділення між спостереженням і рефлексією.

Кольорова палітра.

Відеоряд характеризується природною кольоровою гамою з легким підсиленням контрасту під час кольорокорекції. Домінування нейтральних і теплих відтінків передає атмосферу реального робочого процесу, тоді як сценічне світло додає візуальної виразності кадрам.

Монтаж.

Монтаж має динамічний характер і відповідає ритму знімального процесу. Швидкі склейки у підготовчих блоках передають хаотичність і темп роботи, тоді як більш спокійний ритм використовується в інтерв'ю. Чергування кадрів дозволяє створити цілісну драматургію та уникнути монотонності.

Звукове оформлення.

Важливу роль відіграє використання реального звуку майданчика: переговори по рації, технічні шуми, команди режисера. Це створює ефект занурення та підсилює документальність.

Закадровий текст виконує пояснювальну функцію, структурує матеріал і спрямовує увагу глядача. Фонова музика використовується помірно, щоб не перевантажувати відео, а лише підтримувати динаміку та настрій.

2.5 Розробка контент стратегії у просуванні авторського відеопроєкту.

У сучасному медіапросторі створення якісного аудіовізуального продукту є лише однією зі складових успіху проєкту. Не менш важливою є його ефективна промоція. Для авторського відеопроєкту «Making-of» серіалу

«Мій новий берег» була розроблена комплексна контент-стратегія, що базується на результатах проведеного анкетування.

Для визначення інтересів аудиторії було проведено опитування серед 25 респондентів. Аналіз цільової аудиторії за сферою інтересів (рис. 2.1) показав, що понад половину опитаних (56%) складають студенти галузі кіно та телебачення, проте значну частку (32%) становлять глядачі, що просто цікавляться процесом створення кіно.

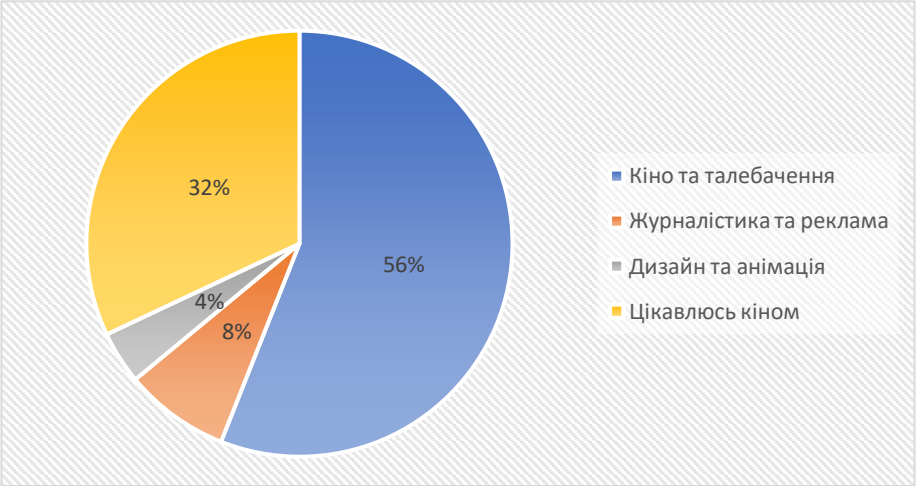

Рис. 2.1. Розподіл респондентів за сферою інтересів

Дослідження вікових категорій (рис. 2.2) продемонструвало, що основне ядро аудиторії складає молодь віком 21–25 років (68%), що диктує вибір платформ для просування (TikTok, Instagram).

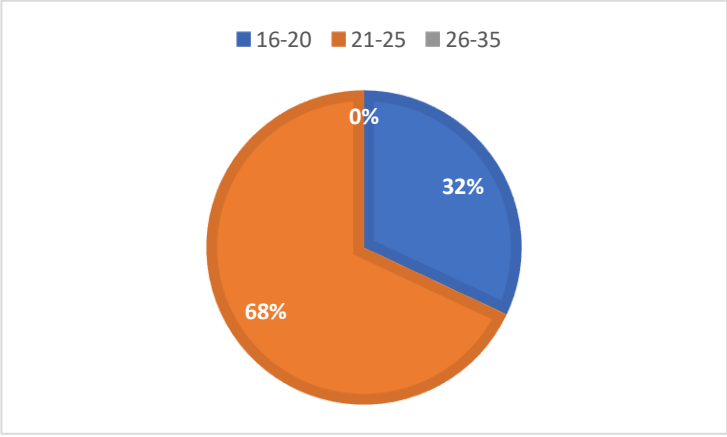

Рис. 2.2. Віковий розподіл цільової аудиторії

Результати опитування дозволили визначити пріоритетні канали розповсюдження контенту (рис. 2.3). Найбільш ефективними майданчиками для просування бекстейдж-контенту виявилися Instagram та TikTok (88%), а також YouTube (72%). Зауважую, що сума відсотків перевищує 100 %, оскільки респонденти мали можливість обрати кілька варіантів відповіді одночасно.

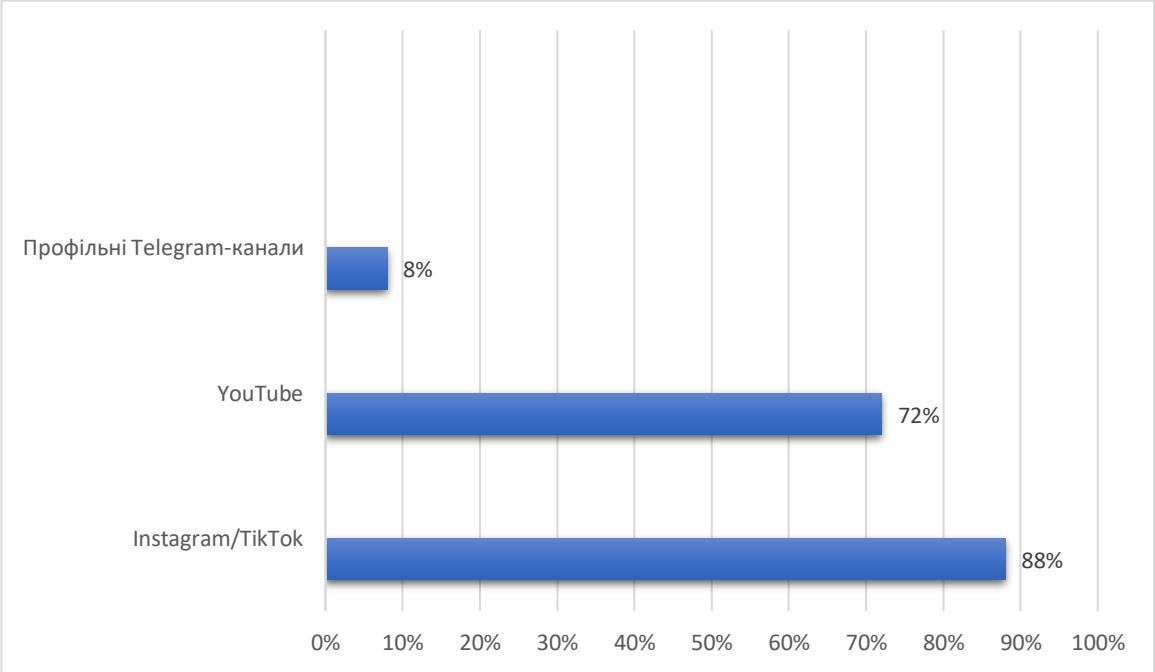

Рис. 2.3. Пріоритетні платформи для споживання making-of контент

На основі отриманих даних було обґрунтовано тривалість та зміст відео. Згідно з опитуванням, 68% респондентів вважають оптимальною тривалість повного відео 6–10 хвилин (рис. 2.4).

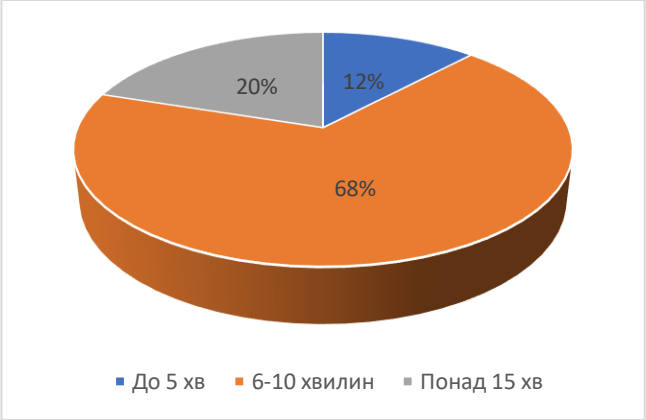

Рис. 2.4. Побажання аудиторії щодо тривалості повного випуску

Зміст коротких роликів адаптується під інтереси аудиторії. Як видно з рис. 2.5, найбільший відгук отримують «факапи» та смішні моменти (80%), а також робота режисера з акторами (68%).

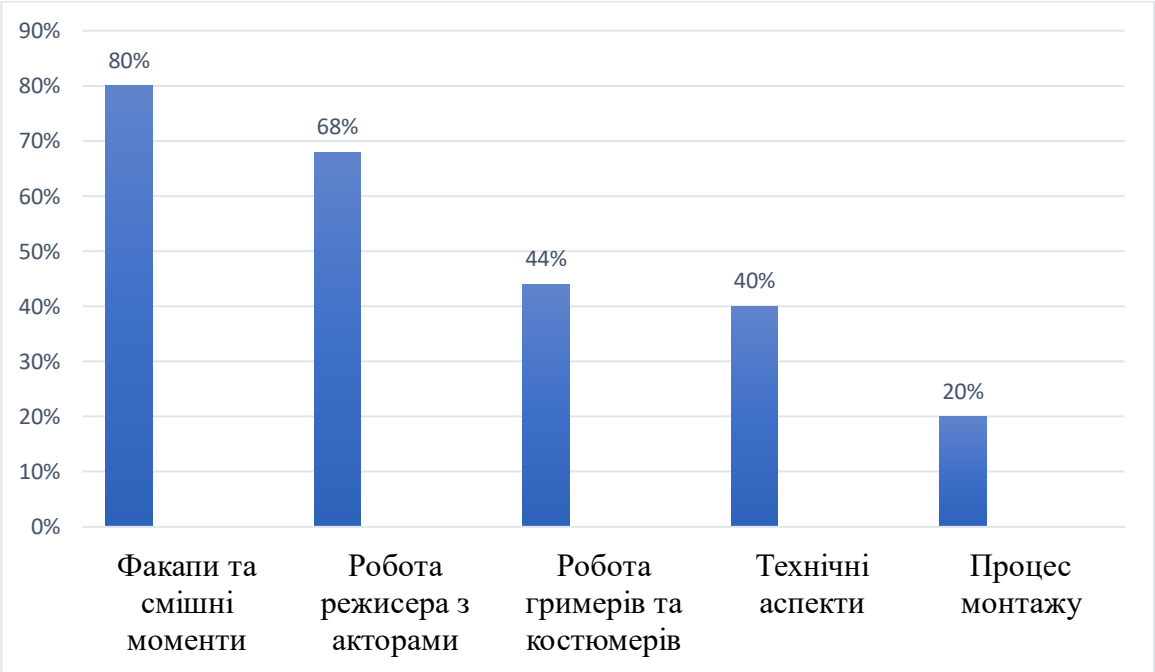

Рис. 2.5. Рейтинг найцікавіших елементів виробничого процесу

Важливим аспектом стратегії є конверсія глядача з коротких форматів на YouTube. Встановлено, що головним стимулом для такого переходу для 40% опитаних є наявність цікавої особистості у кадрі (рис. 2.6).

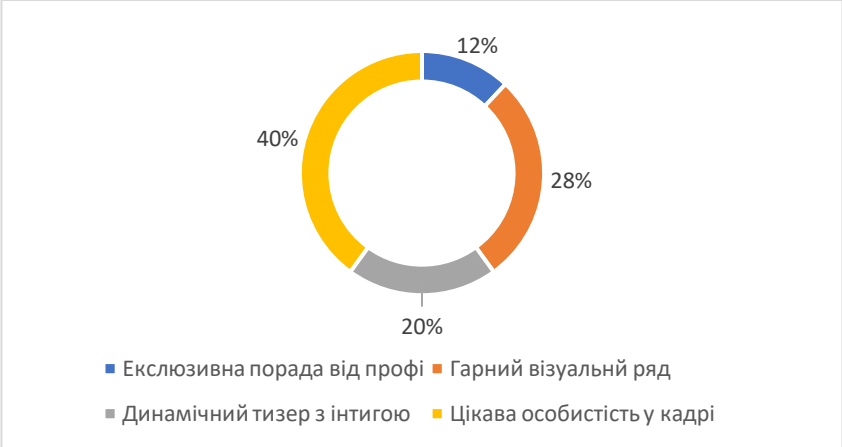

Рис. 2.6. Фактори залученості глядачів до повного формату

Практична апробація стратегії здійснюється через послідовний випуск серії коротких відеороликів у TikTok, які виконують роль «вирви», переводячи глядача на основний YouTube-канал. Такий мультиплатформенний підхід дозволяє популяризувати «making-of» як сучасний інструмент освоєння кінопрофесій, що підтверджується думкою 60% респондентів, які вважають такий формат ефективним способом розширення кругозору (рис. 2.7).

Рис. 2.7. Оцінка освітнього потенціалу making-of контент

Для практичної апробації розробленої контент-стратегії та оцінки її реальної ефективності було створено та верифіковано медіамайданчик проєкту на базі платформи TikTok (персоналізований профіль

@karpuk_yulia). У межах промо-кампанії авторського відеопроєкту серіалу «Мій новий берег» у відкритому доступі було послідовно опубліковано серію бекстейдж-матеріалів (making-of контенту), розподілених за функціональними типами відповідно до попередньо визначених інтересів цільової аудиторії.

Станом на травень 2026 року первинний аналіз внутрішньої статистики платформи зафіксував базове органічне охоплення: профіль залучив 137 постійних слідкувачів та отримав 117 уподобань. Емпіричні дані публікаційної активності та показники залученості (кількість переглядів) за кожною категорією контенту систематизовано в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

№ відео за порядком	**Тип контенту (за стратегією)**	**Смислове наповнення відеоролика**	**Кількість переглядів**
1	Створення образу(Процес)	Фактурення акторки землею(робота гримерів)	2017
2	Масштаб(Виробництво)	Робота великої знімальної групи за камерою	744
3	Режисура(Освітній процес)	Репетиція мізансцени та постановка задачі акторам	435
4	Факапи(Гумор)	Курйози на майданчику	414
5	Цікава особистість(Герой)	Яскравий момент з актором	387

Аналіз отриманих статистичних даних дозволяє простежити специфіку сприйняття залаштункового контенту сучасними користувачами. Найвищу ефективність та вірусний ефект продемонстрував дебютний відеоролик у категорії **«Створення образу»** (2017 переглядів), що зафіксував процес специфічного фактурення акторки землею. Такий показник пояснюється унікальністю та високим рівнем візуального натуралізму дійства, що миттєво привертає увагу користувачів у стрічці рекомендацій.

Показники роликів **«Масштаб»** (744 переглядів) та **«Режисура»** (435 переглядів) підтвердили стійкий інтерес аудиторії до технологічних та організаційних таємниць кіновиробництва. Демонстрація реальних робочих умов, великої кількості техніки та безпосередньої репетиції режисера з акторами задовольнила пізнавальний (освітній) запит глядачів. Відеоматеріали з категорій **«Цікава особистість»** (387 переглядів) та **«Факапи»** (414 переглядів) забезпечили стабільне ядро залученості. Попри менші охоплення порівняно з вірусним першим відео, вони виконали важливу функцію емоційної гуманізації знімального процесу, роблячи авторів та акторів ближчими до потенційного глядача.

Варто зауважити, що попри найвищий теоретичний інтерес респондентів до категорії **«Факапи»** (80%) за результатами попереднього опитування, практична апробація в мережі TikTok показала інші результати через специфіку роботи алгоритмів платформи. Відео з категорії **«Факапи»** набрало 414 органічних переглядів, тоді як максимальний вірусний ефект та залученість продемонстрував контент категорії **«Створення образу»** (2017 переглядів), що підтверджує пріоритетність саме візуального натуралізму для утримання уваги випадкових користувачів.

Загалом розроблений план публікацій можна вважати вдалим та ефективним, оскільки для абсолютно нового некомерційного нішевого кінопроєкту без залучення фінансового інструменту таргетованої реклами було досягнуто високого рівня органічного охоплення з піковим значенням

майже 2017 переглядів, що доводить дієвість інтеграції making-of контенту як інструменту привернення уваги до основного аудіовізуального твору та релевантність завантажених матеріалів для молодіжної аудиторії в алгоритмах платформи TikTok. Водночас з метою оптимізації та покращення результатів у межах подальшої реалізації стратегії доцільно вжити низку комплексних заходів, зокрема: здійснити корекцію частоти публікацій шляхом збільшення щільності виходу роликів до 3–4 на тиждень із їх синхронізацією з годинами найвищої активності цільової аудиторії (18:00–21:00); посилити інтерактивну взаємодію через активне використання вбудованих інструментів платформи (опитування, заклики до обговорення у коментарях, відеовідповіді на запитання глядачів) задля підвищення глибини переглядів; а також упровадити крос-платформенну диверсифікацію шляхом дублювання аналогічних вертикальних відео у формати Instagram Reels та YouTube Shorts, що дозволить значно розширити загальну воронку залучення глядачів та підвищити ефективність перенаправлення трафіку на основний YouTube-канал, де розміщено повні випуски проєкту.

Після публікації аудіовізуального твору на платформі YouTube було проведено аналіз статистичних показників ефективності його поширення. Відповідно до даних платформи, протягом перших п’яти днів після розміщення відео отримало 164 перегляди, 55 вподобань та 2 коментарі. Такі показники свідчать про зацікавленість аудиторії представленим контентом та її готовність взаємодіяти з матеріалом через реакції та коментування. Особливо показовим є співвідношення кількості вподобань до переглядів, що демонструє позитивне сприйняття відеороботи глядачами. З огляду на те, що проєкт має навчально-дослідницький характер і був реалізований без використання платної реклами чи додаткових інструментів просування, отримані результати можна вважати успішними. Відео змогло охопити цільову аудиторію та викликати інтерес до тематики кіновиробництва й процесу створення серіалу. Загалом аналіз статистичних даних підтверджує

ефективність обраного способу публікації та свідчить про наявність потенціалу для подальшого розвитку проєкту. Для покращення результатів у майбутньому доцільно активніше використовувати інструменти поширення контенту в соціальних мережах, оптимізувати назву, опис і ключові слова відео, а також стимулювати взаємодію аудиторії через заклики до коментування та поширення матеріалу

ВИСНОВКИ ДО ІІ РОЗДІЛУ

У результаті проведеного дослідження та розробки авторського аудіовізуального проєкту було досягнуто мети — створення комплексного медіапродукту у форматі «making-of», присвяченого аналізу технологічних та творчих процесів сучасного українського серіального виробництва.

Цей проєкт не обмежується простою фіксацією подій на знімальному майданчику, а передбачає глибоке занурення в природу створення екранного видовища, висвітлюючи взаємодію різних департаментів та роль кожного фахівця у формуванні цілісного художнього образу. Проєкт демонструє складну архітектуру кіновиробництва, розкриваючи його як чітко структурований технологічний процес.

На етапі пре-продакшну головним завданням стало формування детальної творчої заявки, яка слугувала дорожньою картою для всього проєкту. Цей документ визначив жанр майбутнього твору як документальний репортаж з елементами інтерв'ю та відеоесе, а також чітко окреслив цільову аудиторію — студентів творчих спеціальностей та молодих медіафахівців віком від 16 до 35 років, які прагнуть розширити професійні компетенції через вивчення реальних кейсів індустрії.

Розробка сценарію стала важливим етапом, оскільки вимагала структурування великого обсягу залаштункової інформації у динамічний наратив, здатний утримувати увагу глядача. Сценарний план передбачав логічне поєднання стендапів ведучої, живих кадрів робочого процесу та синхронів із ключовими членами знімальної групи (режисером, гримером, костюмером.

Етап продакшну був зосереджений на реалізації зйомок в умовах діючого майданчика серіалу «Мій новий берег». Для забезпечення високої якості зображення та звуку використовувалося професійне цифрове обладнання, системи стабілізації та радіопетличні мікрофони. Важливу роль відіграла робота з художніми засобами виразності, зокрема використання

ручної камери для створення ефекту присутності та макропланів для акцентування уваги на деталях художнього оформлення (гриму, реквізиту, світлових схем).

Пост-продакшн включав комплекс робіт з монтажу, корекції кольору та зведення звуку, де особливий акцент було зроблено на автентичних аудіоефектах майданчика («лайфах»). Крім того, на цьому етапі було розроблено комплексну контент-стратегію для ефективного просування готового продукту. Вона передбачала адаптацію матеріалу під різні платформи, включаючи створення тизерів для Instagram та TikTok, що базувалися на результатах попереднього анкетування аудиторії.

Результатом реалізації проєкту став не просто окремий відеоролик, а комплексно розроблена концепція освітнього медіапродукту, яку можна масштабувати для створення серії відеопроєктів про кінопрофесії. Проєкт продемонстрував можливість поєднання документального спостереження з сучасними формами візуального сторітелінгу для створення контенту, який є одночасно інформативним, динамічним та професійно корисним для майбутніх фахівців аудіовізуальної сфери.

ВИСНОВКИ

1. Систематизовано теоретичні та методологічні основи жанру «making-of».

Досліджено сутність жанру «making-of», як особливої форми аудіовізуального контенту, що поєднує документалістику, аналітику та елементи навчального матеріалу. Встановлено, що ключовими характеристиками жанру є фіксація виробничого процесу, демонстрація закулісної роботи та розкриття професійних аспектів створення аудіовізуального продукту. Виявлено, що «making-of» виступає ефективним засобом передачі практичного досвіду.

2. Проаналізовано досвід використання «making-of» у світовій та українській практиці кіновиробництва. Розглянуто приклади застосування «making-of» у сучасному кіновиробництві. Встановлено, що у світовій практиці цей формат активно використовується як складова промоції та навчального контенту, тоді як в українському контексті його використання має фрагментарний характер. Показано, що якісні «making-of» - матеріали дозволяють глибше зрозуміти специфіку виробничих процесів і підвищують рівень професійної обізнаності аудиторії.

3. Обґрунтовано практичну цінність «making-of» для освітнього процесу.

Доведено, що «making-of» є ефективним інструментом навчання у сфері аудіовізуального мистецтва. Встановлено, що завдяки поєднанню візуалізації процесів, коментарів учасників знімальної групи та реальних виробничих ситуацій формується цілісне уявлення про кіновиробництво. Виявлено, що такий формат сприяє розвитку професійних навичок, аналітичного мислення та розуміння командної роботи.

4. Розроблено практичні рекомендації щодо використання «making-of» як навчального інструменту. Запропоновано методичні підходи до інтеграції «making-of» у навчальний процес, зокрема через аналіз відеоматеріалів, створення студентських проєктів та використання його як

форми практичного завдання. Рекомендовано застосовувати цей формат для вивчення основ режисури, операторської майстерності та організації знімального процесу, що дозволяє поєднувати теоретичні знання з практикою.

5. Розроблено авторську концепцію та реалізовано творчий проєкт у жанрі «making-of» — документальний проєкт «Мій новий берег». У межах роботи створено власний «making-of», який поєднує стендап-формат, інтерв'ю з учасниками знімальної команди та безпосередню фіксацію закулісного процесу. Розроблено концепцію проєкту, визначено його структуру та драматургію. Реалізація проєкту дала змогу на практиці застосувати теоретичні знання, а також продемонструвати специфіку створення документального продукту через призму особистого досвіду.

6. Здійснено комплексний аналіз реалізованого проєкту. Проаналізовано створений «making-of» з точки зору його освітнього потенціалу. Встановлено, що використання стендапу як наративного елементу, поєднаного з інтерв'ю та бекстейдж-матеріалами, забезпечує доступне та структуроване подання інформації. Виявлено, що проєкт ефективно демонструє ключові етапи кіновиробництва, зокрема організацію знімального процесу, взаємодію команди та вирішення практичних завдань. Отримані результати підтверджують доцільність використання такого формату в освітніх цілях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Hearts of Darkness: A Filmmaker's Apocalypse. Wikipedia. The Free Encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Hearts_of_Darkness:_A_Filmmaker%27s_Apocalypse

2. Ebert R. Hearts Of Darkness: A Filmmaker's Apocalypse. Roger Ebert. 1992. 17 January. URL: https://www.rogerebert.com/reviews/hearts-of-darkness-a-filmmakers-apocalypse-1992(дата звернення: 19.11.2025)

3. Awards. Hearts of Darkness: A Filmmaker's Apocalypse. IMDb. URL: https://www.imdb.com/title/tt0102015/awards(дата звернення: 19.11.2025)

4. Bertellini G. DVD Supplements: A Commentary on Commentaries. Cinema Journal. 2010. Vol. 49, No. 3. P. 103--105. DOI: 10.1353/cj.0.0215. URL: https://www.researchgate.net/publication/249908381_DVD_Supplements_A_Commentary_on_Commentaries(дата звернення: 19.11.2025)

5. McGowan D. «There's Just No Point in Doing a Commentary Where Everyone's Just Going to Sit and Criticize the Movie»: Auteurism and the Creation of Hoax "Unruly" Extra Features in the DVD Era. 2021. URL: https://ualresearchonline.arts.ac.uk/id/eprint/17840/3/Auteurism%20and%20the%20Creation%20of%20Hoax%20Unruly%20Extra%20Features%20in%20the%20DVD%20Era.pdf (дата звернення: 19.11.2025)

6. James P. How YouTube is shaking up filmmaking for creators everywhere. Envato Elements. 2025. 24 April. URL: https://elements.envato.com/learn/how-youtube-is-shaking-up-filmmaking-for-creators-everywhere (дата звернення: 19.11.2025)

7. Arcury L. DVD Special Features Are a Lost Art, Thanks to Streaming. The Daily Beast. 2022. 14 October. URL: https://www.thedailybeast.com/obsessed/dvd-special-features-are-a-lost-art-thanks-to-streaming (дата звернення: 19.11.2025)

8. Ramachandran N. Boutique Blu-ray Labels Thrive in Digital Age, Defying Streaming Dominance, SXSW London Panel Finds: 'The Romanticism of

Having a Physical Product'. Variety. 2025. 7 June. URL: https://variety.com/2025/film/news/boutique-blu-ray-labels-thrive-digital-age-sxsw-london-1236422030 (дата звернення: 19.11.2025)

9. Making-of. Reverso Context. URL: https://context.reverso.net/переклад/англійська-українська/making-of

10. Steinhart D. The Making of Hollywood Production: Televising and Visualizing Global Filmmaking in 1960s Promotional Featurettes. 2018. Summer. Vol. 57, No. 4. URL: https://cinema.ucla.edu/sites/default/files /Steinhart_MakingOfHWProduction.pdf (дата звернення: 19.11.2025)

11. Featurette. Stage 32 Glossary. URL: https://www.stage32.com/glossary/featurette-969edb05-6283-4062-8dbc-e8bcac72c84f (дата звернення: 19.11.2025)

12. Special Features: DVD Extras. Videomaker. URL: https://www.videomaker.com/article/13762-special-features-dvd-extras (дата звернення: 19.11.2025)

13. Brook D. The Greatest Special Features Of All Time. Blueprint: Review. 2018. 25 September. URL: https://blueprintreview.co.uk/2018/09/the-greatest-special-features-of-all-time (дата звернення: 19.11.2025)

14. Zamarripa A. A. The Making-of Documentary: An Approximation to some Discourse Intentions and Contemporary Uses. Cinéma & Cie. 2024. Vol. 24, No. 43. DOI: 10.54103/2036-461X/19978. URL: https://doi.org/10.54103/2036-461X/19978 (дата звернення: 19.11.2025)

15. Liu X., Shi S. W., Teixeira T., Wedel M. Video Content Marketing: The Making of Clips. Journal of Marketing. 2018. July. Vol. 82, No. 4. P. 86--101. DOI: 10.1509/jm.16.0048. URL: https://www.jstor.org/stable/44878197 (дата звернення: 19.11.2025)

16. Metacinema. Wikipedia. The Free Encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Metacinema (дата звернення: 19.11.2025)

17. Baker F. Media Literacy: Explore the Art of Making Movies. MiddleWeb. 2017. 17 January. Updated 14 December 2019. URL: https://www.middleweb.com/33873/media-literacy-explore-the-art-of-making-movies (дата звернення: 19.11.2025)

18. Smith M. K. Donald Schon (Schön): learning, reflection and change. Infed.org. 2001. July. Updated 2024. URL: https://infed.org/dir/welcome/donald-schon-learning-reflection-change (дата звернення: 19.11.2025)

19. Collins A., Brown J. S., Holum A. Cognitive Apprenticeship: Making Thinking Visible. American Educator. 1991. Winter. URL: https://www.psy.lmu.de/isls-naples/intro/all-webinars/collins/cognitive-apprenticeship.pdf (дата звернення: 19.11.2025)

20. Folkes C. R. Knowledge Creation in Corporate Research and Development: An Investigation into the Approaches and Practices employed within the Pharmaceutical Industry in the United Kingdom at the start of the 21st Century: PhD thesis in Management. The Open University Business School, 2006. URL: https://oro.open.ac.uk/59771/1/434232.pdf (дата звернення: 19.11.2025)

21. Munro R. Co-creating film education: moments of divergence and convergence on Queen Margaret University's Introduction to Film Education course. Film Education Journal. 2023. 13 June. Vol. 6, No. 1. P. 32--46. DOI: https://doi.org/10.14324/FEJ.06.1.04 (дата звернення: 19.11.2025)

22. Butchart G. C., Har-Gil A. Reflection as Ethical Process in Documentary Film: Eight Decision-Making Issues. Journal of Media Ethics. 2019. DOI: https://doi.org/10.1080/23736992.2019.1601016. URL: https://www.academia.edu/40869355/Reflection_as_Ethical_Process_in_Documentary_Film_Eight_Decision_Making_Issues (дата звернення: 19.11.2025)

23. Friedman Y., Whitford S. On the Edge Practice: Reflections on filmmaking pedagogy in the age of the Creative Industries. Cinema Journal Teaching Dossier. 2018. 1 August. Vol. 5, No. 1. URL: https://www.academia.edu/37580827/On_the_Edge_Practice_Reflections_on_film

making_pedagogy_in_the_age_of_the_Creative_Industries_1 (дата звернення: 19.11.2025)

24. Kolb's Learning Cycle: навчальні матеріали. University of Puget Sound. URL: https://www.pugetsound.edu/kolbs-learning-cycle (дата звернення: 19.11.2025)

25. Gomez-Galan J. Media Education as Theoretical and Practical Paradigm for Digital Literacy: An Interdisciplinary Analysis. arXiv preprint. 2018. 2 March. arXiv:1803.01677 [physics.ed-ph]. URL: https://arxiv.org/abs/1803.01677 (дата звернення: 19.11.2025)

26. Murray R., Bell E., Wakefield A. A Model for Implementing Learner-Generated Filmmaking into Undergraduate Teaching and Assessment. Journal of the Scholarship of Teaching and Learning. 2023. April. Vol. 23, No. 1. P. 72--76. DOI: 10.14434/josotl.v23i1.33190. URL: https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1390721.pdf (дата звернення: 19.11.2025)